

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Omgevingsvisie Utrecht Science Park

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

3 september 2021 / projectnummer: 3585

1 Advies over het MER in het kort

De gemeente Utrecht, de Universiteit Utrecht, het Universitair Medisch Centrum Utrecht en andere gebiedspartners¹ stellen samen een omgevingsvisie op voor het Utrecht Science Park (USP). De omgevingsvisie onderscheidt de volgende ambities: (1) levendig kenniscentrum met slimme mix van functies, (2) groen en gezond landschap, (3) leefbaar en bereikbaar en (4) zichtbaar duurzaam en gasloos. De visie streeft bijvoorbeeld naar circa 4.000 nieuwe banen en 4.000 nieuwe woningen, energieneutraliteit in 2040 en een nadruk op OV- en fietsgebruik. In een milieueffectrapport (MER) zijn de milieugevolgen onderzocht, voordat de gemeenteraad besluit over de visie. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (de Commissie) zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Wat blijkt uit het MER?

Het MER brengt de milieueffecten van de omgevingsvisie in beeld. Ook toetst het MER of de ambities uit de visie gehaald worden. De resultaten zijn gebruikt om spelregels te bepalen die nodig zijn om de gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving te bereiken en om aan regelgeving te voldoen. Deze spelregels zijn onderverdeeld in noodzakelijke maatregelen die de gemeente zelf kan treffen, noodzakelijke maatregelen voor ontwikkelende partijen en optimaliserende maatregelen. Tot slot toetst het MER uitwerkingsopgaven (waar nu nog niet over wordt besloten) aan de ambities en bevat het een aanzet tot een monitoringsplan.

Het MER stelt dat de milieueffecten van de visie veelal positief zijn, zoals op de luchtkwaliteit en biodiversiteit. Ook vermindert de geluidbelasting op bestaande woningen volgens het MER en zijn er mogelijkheden voor gezondheidsbevordering en hergebruik van grondstoffen. Op bijna alle ambities scoort de omgevingsvisie positief volgens het MER. Op deelambities als cultureel erfgoed en ruimte voor landbouw scoort het plan neutraal. De effecten op verkeersafwikkeling en geluidbelasting rond het USP en op beschermde diersoorten zijn als negatief beoordeeld. Ook zijn de effecten van een mogelijke windturbine (op gezondheid, slagschaduw en ecologie) en een zonneveld (op landschap en ecologie) negatief gescoord.

Wat is het advies van de Commissie?

Omdat het MER moet aansluiten bij de visie en de hierin te nemen beslissingen, is eerst belangrijk om de aard van de visie te benoemen. De Commissie constateert dat de omgevingsvisie de contouren van het toekomstige USP bevat², maar op sommige punten nog ruimte laat voor de precieze invulling daarvan. Ter illustratie: de visie bevat de concrete beslissing over een knip voor doorgaand autoverkeer, waardoor minder auto's het gebied in zullen rijden, maar benoemt ook vijf uitwerkingsopgaven (waaronder de inpassing van twee parkeerhubs en een tweede openbaar vervoer-as). Over die opgaven neemt de visie nog geen beslissing.

De Commissie is positief over dit MER. Het MER heeft een goede opbouw en bevat de meeste onderdelen die nodig zijn om tot een besluit over de omgevingsvisie te komen. Het detailniveau van het effectenonderzoek sluit aan bij de verschillende detailniveaus van de omgevingsvisie: meestal is het milieueffect in voldoende detail in beeld gebracht, zoals de toename van geluidhinder en de mate waarin het mobiliteitsgedrag verschuift naar meer openbaar vervoer en fiets. De uitwerkingsopgaven zijn juist globaler beoordeeld.

¹ Zoals de Stichting Utrecht Science Park, bewoners en gebruikers van het gebied.

² Zoals het MER het verwoordt op pagina 15: 'De omgevingsvisie is geen blauwdruk voor de toekomst, maar bepaalt wel de koers.'

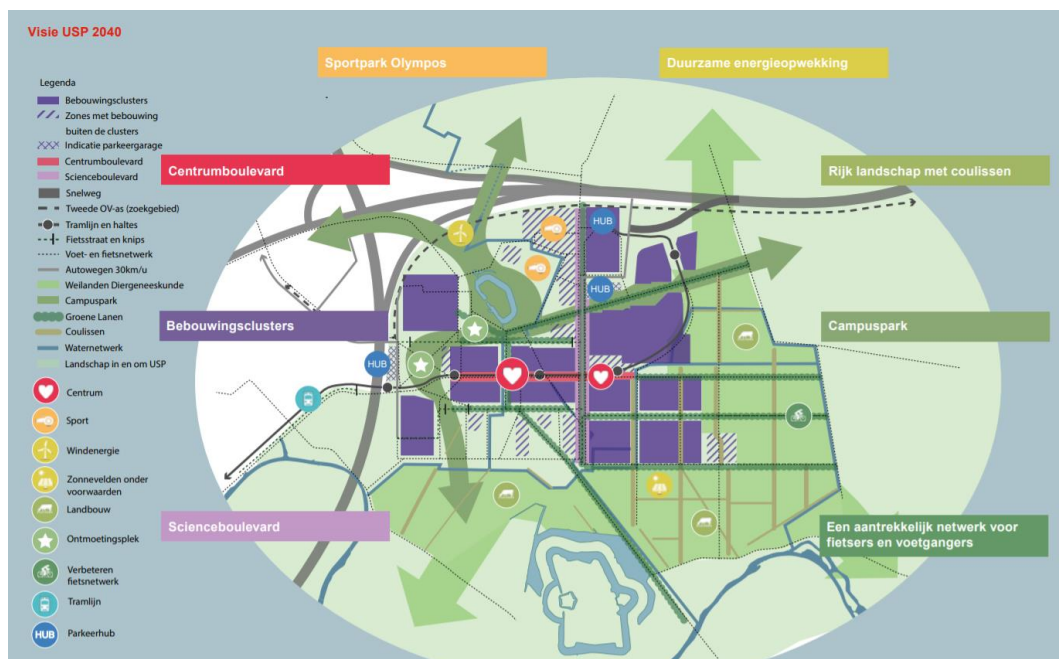
De Commissie vraagt wel aandacht voor de volgende punten:

- De oostelijke zoeklocatie voor een windturbine is in het MER een uitwerkingsopgave, maar de omgevingsvisie benoemt deze niet. De Commissie gaat er, mede op basis van een gesprek met de gemeente, vanuit dat visie en MER op dit punt nog met elkaar in lijn worden gebracht, zodat het MER ten grondslag kan liggen aan het besluit over de visie.
- De belangrijkste positieve milieueffecten zijn een gevolg van maatregelen onder de hoofddambitie 'groen en gezond' en van het realiseren van knips in de verkeersstructuur. Dit vraagt om een goede borging in verdere besluitvorming.
- De stikstofneerslag op beschermde natuurgebieden tijdens de realisatiefase is niet in beeld gebracht. Het MER benoemt ook geen maatregelen om die effecten te beperken, zoals de inzet van elektrisch materieel. De Commissie begrijpt dat de juridische uitvoerbaarheid van de gebiedsontwikkeling verzekerd is vanwege de recent ingevoerde partiële vrijstelling voor de bouwsector.³ Die wetswijzing heeft echter geen betrekking op de inhoud van plan-m.e.r. en project-m.e.r. Daarom is het in beeld brengen van stikstofeffecten en mitigerende maatregelen bij verdere besluitvorming een aandachtspunt.

De Commissie signaleert dat op de volgende punten informatie ontbreekt die essentieel is voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over de omgevingsvisie:

- Een onderbouwing van de neutrale score voor de effecten van hoogbouw (tot 105 meter) op het omringende (kwetsbare, nu al onder druk staande) landschap.
- Een strategie voor de beoogde parkeersituatie, terwijl aard en omvang van parkeren belangrijke randvoorwaarden zijn voor de verdere uitwerking van de visie.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over de omgevingsvisie.

Figuur 1: Concept-visiekaart Utrecht Science Park (bron: MER, pagina 35).

³ Zie artikel 2.9a van de Wet natuurbescherming en artikel 2.5 van het Besluit natuurbescherming.

Aanleiding MER

De omgevingsvisie beschrijft de gewenste ontwikkeling van Utrecht Science Park op de (middel)lange termijn. De visie is kaderstellend voor een stedelijk ontwikkelingsproject (categorie D11.2 van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage). Daarom is het verplicht om voor de visie een plan-MER op te stellen.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de gemeenteraad van Utrecht – besluit over de omgevingsvisie.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3585](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

In volgende hoofdstukken licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen staan in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming. Ook doet de Commissie aanbevelingen. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2 Adviezen voor de op te stellen aanvulling

2.1 Landschappelijke effecten van hoogbouw laten zien

De gemeente wil zo min mogelijk schade aan bestaand groen aanbrengen. Dit gebeurt door te verdichten in plaats van uit te breiden buiten de huidige bebouwing. De omgevingsvisie gaat uit van een minimale bouwhoogte voor nieuwbouw van 20 meter en hoogbouwaccenten van 105 meter. Het effect op het omringende landschap is echter niet onderzocht. Het MER stelt slechts dat de ruimtelijk-visuele kwaliteit niet of nauwelijks zal afnemen, omdat er al hoogbouw in het gebied is. Ook stelt het MER dat nog visualisaties worden gemaakt.⁴

Het analyseren van de landschappelijke effecten van het USP op het huidige planniveau, en niet pas op projectniveau, is gewenst.⁵ Nu kunnen nog voorwaarden en uitgangspunten onderzocht worden die de ruimtelijke kwaliteit van het landschap beschermen. Het omringende landschap is namelijk kwetsbaar door de beperkte omvang en breedte ervan. De landgoederen en het coulisselandschap ten zuiden en ten oosten van het USP maken deel uit van een smalle 'green belt' tussen Utrecht, Zeist en Bunnik. USP maakt van oudsher ook deel uit van dit landschap. Met de verdichting binnen USP wordt de druk op dit landschap groter.

De landschappelijke effecten van hoogbouw kunnen niet als neutraal worden beoordeeld. Dat is afhankelijk van vragen als: hoeveel hoogbouw komt er in het gebied en hoe dicht bij elkaar? Hoe wordt de hoogbouw ingepast in het landschap? Hoe verhoudt zich dat tot de bestaande bouwhoogtes? Welke varianten zijn denkbaar? En hoe verschillen deze varianten in de zichtbaarheid vanaf relevante gezichtspunten? Het MER geeft geen antwoord op die vragen

⁴ Zie pagina 153 van het MER.

⁵ Voor een dergelijk onderzoek pleit ook de provincie Utrecht in haar zienswijze.

en onderbouwt daardoor de neutrale score voor de landschappelijke effecten onvoldoende. De Commissie verwacht negatieve effecten van hoogbouw op het landschap maar ziet mogelijkheden om met inrichtingsvarianten/maatregelen deze effecten te beperken.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming de neutrale score voor de landschappelijke effecten van hoogbouw nader te onderbouwen.

De Commissie beveelt aan om deze effecten na vaststelling van de omgevingsvisie via compositorische studies en visualisaties verder in beeld te brengen. Doe dit vooral vanaf de belangrijke plekken in het landschap. Werk alternatieven of varianten voor de gekozen invulling uit als blijkt dat de effecten (zeer) negatief zijn. En breng voorwaarden en maatregelen in beeld om het landschap te beschermen. Dit kan bijvoorbeeld in een beeldkwaliteitsplan.

2.2 Parkeersituatie beter in beeld brengen

In het MER, met name in het deelrapport Verkeersmodelonderzoek USP⁶, zijn de effecten op mobiliteit en bereikbaarheid op overzichtelijke en navolgbare wijze onderzocht en beschreven. Naast (de groei van) rijdend en stilstaand autoverkeer zijn langzaam verkeer en vormen van openbaar vervoer in de mobiliteitsstrategie meegenomen. Doordat ruimte ontstaat voor 700 extra parkeerplaatsen, kan het USP 4.000 arbeidsplaatsen extra faciliteren.

Aard en omvang van parkeren vormen randvoorwaarden voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie. In het MER zijn de toekomstige beschikbare en benodigde parkeerplaatsen voor verschillende situaties (referentie en drie varianten) beschreven, maar de resultaten zijn voor die situaties identiek.⁷ Dit is niet toegelicht, niet correct en komt ook niet overeen met de informatie in de omgevingsvisie. Bovendien is niet duidelijk gemaakt hoe de toekomstige parkeeraantallen over de twee hubs en de diverse overige parkeerlocaties worden verdeeld en hoe daarop wordt gestuurd. Ook is niet duidelijk of het parkeren voor bepaalde typen gebruikers/bezoekers buiten het USP op te vangen is, bijvoorbeeld op regionale P+R-locaties.⁸

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming de beoogde parkeersituatie beter in beeld te brengen door de benodigde omvang van parkeerareaal te onderbouwen (parkeerbalans), de gewenste verdeling over de verschillende (typen) locaties toe te lichten, en de wijze van parkeerordering en -organisatie op hoofdlijnen te beschrijven.

3 Aanbevelingen voor verdere besluitvorming

3.1 USP optimaliseren bij verdere uitwerking van de plannen

Het MER onderzoekt één planalternatief, dat uitgaat van maximale ontwikkelruimte voor het USP. Als reden geeft het MER dat de ambities van de Universiteit Utrecht, het UMC Utrecht en

⁶ Zie bijlage 2 bij het MER.

⁷ Zie tabel 5-9 op pagina 68 van het MER.

⁸ Zie hierover ook een aantal zienswijzen.

de gemeente op veel vlakken overeenkomen.⁹ De Commissie kan volgen dat dit planalternatief voor het globale niveau van een omgevingsvisie het meest geschikt is voor het realiseren van de ambities. Het is in deze situatie een logische keuze om in het MER uit te gaan van dit ene alternatief.

De Commissie ziet wel aanknopingspunten om bij verdere uitwerking van het USP positievere milieueffecten te bereiken. Het USP is een stedelijke 'uitstulping' in de hoofdgroenstructuur buiten de stad Utrecht. Van oudsher is die regionale structuur de basis geweest voor de inrichting van de campus. De Commissie denkt dat de beschouwing van de verdichtingsopgave vanuit het landschap, met mede als doel de integratie van het USP in de groenblauwe structuren in de wijde omgeving, veel kansen biedt voor een kwalitatieve optimalisatie van het plan. De Commissie heeft daarom de volgende aanbevelingen voor verdere besluitvorming na vaststelling van de omgevingsvisie.

Barrières slechten in Natuurnetwerk Nederland

Het MER geeft aan dat het Natuurnetwerk Nederland (NNN) rond het USP ligt. Via herontwikkeling van het USP wil de gemeente de 'barrières in dit netwerk beslechten'.¹⁰ Het MER werkt niet uit op welke manier het NNN beter wordt verbonden en wat daarvan de mogelijke ruimtelijke effecten zijn. Het MER bevat ter onderbouwing alleen een afbeelding (met aanduiding 12-5 in het MER). Overigens is het NNN niet in de spelregels benoemd, terwijl toekomstbestendig versterking van het NNN ruimtelijke ingrepen vereist die doorwerken in de ruimtelijke structuur van het USP.

De Commissie beveelt daarom aan om ten behoeve van de verdere besluitvorming uit te werken hoe het USP een rol speelt in de samenhang van de omliggende NNN-gebieden. Breng daarbij in beeld wat dit betekent voor de ruimtelijke structuur van het USP en het type verbindingen en faunapassages.

Versterken van biodiversiteit en landschap

De spelregels uit hoofdstuk 18 van het MER over het versterken van biodiversiteit en het landschap zijn globaal uitgewerkt en zijn vooral gericht op het beperken van negatieve effecten, zoals onderzoek naar beschermde soorten, verantwoord omgaan met broedvogels en inpassing van hoogbouw. Op het gebied van architectuur, landschap, natuur, natuurinclusieve en duurzame landbouw en cultuurhistorie ziet de Commissie echter kansen voor het realiseren van positieve effecten die niet benoemd zijn.

Beeldkwaliteit (vorm, kleur en textuur van de gebouwen), groene daken, groene gevels, stimulering van flora en fauna op en aan gebouwen, bosaanplant en duurzame, natuurinclusieve landbouw in de randzone kunnen een belangrijke rol spelen bij de inbedding van dit project in de omgeving. De Commissie beveelt aan om deze aspecten mee te nemen bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie.¹¹

De Commissie beveelt ook aan om de kansen van groen te onderzoeken door op gebieds- en gebouwniveau uit te werken waar het bestaande groen voldoet, waar het verdwijnt vanwege de verdichting en waar nog extra groen toegevoegd kan worden om deze meekoppelkans te

⁹ Zie pagina 34 van het MER.

¹⁰ Zie pagina 134 van het MER.

¹¹ Diverse zienswijzen benoemen dit ook, waaronder van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. en de Vrienden van Amelisweerd.

realiseren. Werk in ieder geval ook een groenbalans uit: hoeveel groen verdwijnt vanwege de verdichting en hoe wordt dit gecompenseerd.¹²

3.2 Inpasbaarheid uitwerkingsopgaven

Het MER benoemt zes opgaven die de gemeente eerst verder wil uitwerken, voordat zij daarover een besluit neemt (mogelijk met een nieuw MER).¹³ De oostelijke zoeklocatie voor windenergie is een van die uitwerkingsopgaven, maar de omgevingsvisie benoemt die niet bij de uitwerkingsopgaven in hoofdstuk 14. Ze benadrukt dat de omgevingsvisie en het MER nog in lijn gebracht moeten worden, zodat het MER ten grondslag kan liggen aan de visie.

Het huidige MER bepaalt globaal welke impact de zes opgaven, in de vorm van verschillende varianten, hebben op het halen van ambities in het USP. Door de uitwerkingsopgaven alleen globaal op ambities en niet op milieueffecten te toetsen is in dit MER onduidelijk in hoeverre de uitwerkingsopgaven passen binnen de toelaatbare en gewenste maximale milieueffecten. Het is bovendien denkbaar dat de keuzes die bij uitwerking van de opgaven gemaakt worden, consequenties hebben voor de keuzes die nu in de visie zijn gemaakt of voor andere uitwerkingsopgaven. Een tweede OV-as (uitwerkingsopgave) hangt bijvoorbeeld nauw samen met de locatie en omvang van de parkeerhubs (andere uitwerkingsopgave). En misschien bepalen de in de visie geplande woonlocaties waar een tweede OV-as moet komen. Op het niveau van de omgevingsvisie kan deze integrale afweging nog gemaakt worden.

Omdat het gaat om uitwerkingsopgaven, vindt de Commissie een beeld van de milieueffecten en inpasbaarheid van de uitwerkingsopgaven geen essentiële informatie voor de besluitvorming. Daarom beveelt zij alleen aan om dit globaal in beeld te brengen. De uitkomsten kunnen leiden tot aandachtspunten of randvoorwaarden, en de start zijn van een uitgebreider besluitvormingsproces, al dan niet met een MER.

3.3 Gebruikmaken van de langjarige transformatie

De omgevingsvisie en het MER maken weinig gebruik van het feit dat de transformatie van het USP zich zal afspelen gedurende ongeveer twintig jaar. Kansen die nu klein lijken, kunnen over tien of twintig jaar gunstiger uitpakken. Zo is van groen bekend dat het veel verschillende diensten aan een gebied levert, zoals in de vorige paragraaf ook al is benoemd. Denk aan koeling, geluidwering, voedselproductie, waterretentie, waterzuivering, biomassa en beleving. De ontwikkeling van een gebied kan deze functies dichterbij brengen. Nu al is in het USP sprake van veel groen. Naarmate klimaatadaptatie meer koeling vergt, en meer waterretentie, zou het belang van dit groen kunnen groeien. Verder ligt aquathermie nu weinig voor de hand, maar dat kan op termijn veranderen. Hetzelfde geldt voor het winnen van warmte uit het wegdek, of de overkapping van parkeerplaatsen met energiewinnende voorzieningen. De Commissie vraagt niet van het MER om alle kansen in beeld te brengen, maar het huidige MER is terughoudend, alsof het USP klaar moet zijn over een paar jaar.

¹² Mogelijk kunnen eerder uitgevoerde onderzoeken hier behulpzaam bij zijn, waar bijvoorbeeld de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in een zienswijze op wijst.

¹³ Zie hoofdstuk 17 van het MER. Het gaat om de volgende opgaven: de ruimtelijke inpassing van sportvoorzieningen, de ruimtelijke inrichting van entreegebied Noord, de zoekgebieden van de westelijke parkeerhub, de nadere locatie van het Ronald McDonaldhuis, de eventuele tweede ov-as door USP en een extra zoeklocatie voor een oostelijke windturbine.

Gebruik het MER daarom ook om een spiegel op te houden voor de besluitvorming in volgende fases, door te signaleren welke ontwikkelingen op korte termijn nodig zijn voor de gewenste milieukwaliteit en welke beter op langere termijn gerealiseerd kunnen worden.

3.4 Gezondheid

De gemeente Utrecht heeft ambities voor gezondheidsbescherming en -bevordering. De belangrijkste onderwerpen voor gezondheidsbescherming (luchtkwaliteit en geluid) en gezondheidsbevordering (rookvrije omgeving, gezonde voeding, bewegen en groen) zijn goed beschreven in het MER. De Commissie heeft over dit onderwerp twee aanbevelingen.

Gezondheidsbevordering: gezonde voedselomgeving

Aansluitend bij de ambities in de visie geeft het MER een duidelijke en voor bewegen en groen uitgebreide beschrijving van de positieve gezondheidseffecten van de transformatie van het USP. Wat daarbij opvalt, is dat de ambities voor voeding vooral zijn gericht op het marktpotentieel en nauwelijks op gezondheid. Dat is opvallend omdat de gemeente Utrecht hoge ambities heeft voor gezonde voeding en het sturen daarop via de fysieke inrichting. Dat blijkt onder andere uit een brief van 21 januari 2021 die de wethouder Volksgezondheid van de gemeente Utrecht met wethouders van vier andere gemeenten aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft gestuurd¹⁴, en de daaropvolgende brief van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer.¹⁵ De staatssecretaris geeft daarin aan dat hij de mogelijkheden verkent om een wettelijke grondslag te stellen voor het reguleren van het voedselaanbod in het omgevingsplan. De Commissie beveelt daarom aan om de gemeentelijke ambities voor gezonde voeding een plaats te geven in vervolgotrajecten voor het USP en daarbij de beschikbare ruimtelijke instrumenten te benutten.

Gezondheidsbescherming: WHO-advieswaarden

Het beoordelingskader in het MER bevat voor luchtkwaliteit de (huidige) WHO-advieswaarden met de ambitie om daaraan te voldoen in 2025¹⁶ en de verwachting dat deze al in 2030 worden gehaald. Voor geluid van wegverkeer en windturbines zijn in het beoordelingskader niet de WHO-advieswaarden opgenomen. De algemene spelregels schrijven wel voor om per bouwblok te toetsen aan de WHO-advieswaarde (hier streefwaarde genoemd) van 53 dB voor geluid van wegverkeer. In het MER is dit alleen gedaan voor wegverkeerslawaai in relatie tot nieuwe woningen.¹⁷ Voor geluid van windturbines noemt het MER de WHO-advieswaarde van 45 dB nergens. De Commissie beveelt aan om bij vervolgotrajecten voor het USP voor zowel luchtkwaliteit als geluid van wegverkeer en windturbines de blootstelling boven de actuele WHO-advieswaarden in beeld te brengen en in het beoordelingskader op te nemen.

3.5 Recreatiedruk in beeld brengen

Door het toevoegen van 4.000 woningen en 4.000 banen neemt de drukte in het USP naar verwachting toe. De Commissie schat in dat hierdoor ook de recreatiedruk op Amelisweerd,

¹⁴ Te raadplegen via [de volgende link](#).

¹⁵ Te raadplegen via [de volgende link](#).

¹⁶ Zie pagina 32 van het MER.

¹⁷ Zie pagina 78-79 van het MER.

Fort Rijnauwen en mogelijk andere groene gebieden in de directe omgeving van het USP toeneemt. Naar verwachting heeft dit gevolgen voor de leefbaarheid en biodiversiteit.¹⁸

De Commissie beveelt daarom aan om in een vervolgtraject een analyse te maken van de toename van recreatiedruk. Dit kan ook in een breder traject waarin de behoefte aan recreatie in relatie tot de totale groei van de stad Utrecht wordt onderzocht. Mogelijk komen hier nieuwe spelregels uit voor het USP.

3.6 Verkeersafwikkeling nader uitwerken

Ten aanzien van de verkeersafwikkeling heeft de Commissie twee aanbevelingen:

1. Het onderzoek concludeert dat er net voldoende capaciteit is om de **autonome groei** (dus zonder het planalternatief) van het autoverkeer naar het USP tot 2040 op te vangen.¹⁹ Ook blijkt dat het openbaar vervoer vanaf 2030 zo zwaar wordt belast dat knelpunten gaan ontstaan. Deze twee punten geven samen belangrijke risico's voor de bereikbaarheid na 2030. Bovendien kan eventuele vertraging in de uitvoering van de verbreding A27 langere tijd negatieve effecten geven.²⁰ De Commissie vindt het begrijpelijk dat in de huidige planfase deze risico's niet verder in beeld zijn gebracht, evenals maatregelen voor het beperken van (verkeers-)calamiteiten. Dergelijke maatregelen vragen echter vaak een lange voorbereidingstijd. Daarom beveelt zij aan om met prioriteit die risico's en maatregelen in beeld te brengen bij de nadere uitwerking van de ontwikkeling van het USP in het omgevingsplan. Betrek daarbij dan de hoge parkeerdruk en de wijze waarop zoveel mogelijk voorkomen kan worden dat verkeer naar een parkeerplek moet zoeken.
2. De beoordeling in het MER van **het planalternatief** geeft een licht negatieve score voor de afwikkeling van verkeer op de belangrijkste wegen rond het USP.²¹ De Commissie is van mening dat die verkeersafwikkeling toch belangrijke negatieve gevolgen kan hebben voor reistijden en bereikbaarheid van bewoners, werkers en bezoekers van het USP en voor bewoners in en nabij het USP.²² Dat is in de vorm van meer geluidhinder en minder luchtkwaliteit. Deze effecten zullen pas op termijn optreden. Het MER geeft daarom aan dat deze effecten gemonitord worden.²³ De Commissie onderstreept het belang van monitoring en geeft als aanbeveling om op basis van de eerste resultaten meteen onderzoek te doen naar mitigerende maatregelen, zodat die tijdig kunnen worden getroffen.

3.7 Stikstofeffecten van de realisatiefase later uitwerken

Het natuuronderzoek bij het MER brengt alleen de stikstofeffecten van de gebruiksfase in beeld.²⁴ Voor de gebruiksfase berekent het natuuronderzoek dat de stikstofdepositie als gevolg van het voornemen afneemt met 0,02 tot 0,05 mol/ha/jaar. De effecten van de realisatiefase laat het onderzoek buiten beschouwing omdat die fase tijdelijk is, de emissies tijdens de gebruiksfase hoger zouden zijn en de emissies van bouwactiviteiten volgens recente

¹⁸ Dit wordt ook benoemd in zienswijzen, waaronder die van Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

¹⁹ Zie pagina 53–55 van het MER.

²⁰ Zie hierover ook de zienswijze namens de provincie Utrecht.

²¹ Zie pagina 64–67 van het MER.

²² Zie hierover ook enkele zienswijzen.

²³ Zie pagina 205 van het MER.

²⁴ Zie bijlage 4 bij het MER.

wetgeving buiten beschouwing zouden mogen blijven. Het MER benoemt ook geen mogelijke maatregelen om de stikstofneerslag tijdens de bouwfase te beperken, zoals de inzet van elektrisch materieel.

Het klopt dat op 1 juli 2021 artikel 2.9a van de Wet natuurbescherming in werking is getreden, en tegelijk artikel 2.5 van het Besluit natuurbescherming. Hierin wordt bepaald dat de stikstofeffecten uit de realisatiefase niet betrokken hoeven te worden bij het besluit over een natuurvergunning.²⁵ De Commissie wijst erop dat deze wetswijziging geen betrekking heeft op de inhoud van plan-m.e.r. en project-m.e.r. en ook niet op besluitvorming over plannen. Ook tijdelijke effecten kunnen aanzienlijk zijn, zeker gezien het feit dat Natura 2000-gebieden in de omgeving reeds overbelast zijn door teveel stikstofdepositie. Dat maakt het in beeld brengen van stikstofeffecten en mogelijke mitigerende maatregelen bij verdere besluitvorming over het USP een aandachtspunt, bijvoorbeeld bij bestemmingsplannen. Alleen dan kunnen de mogelijke negatieve effecten en maatregelen meewegen bij het besluit over het plan.

3.8 Systemintegratie en maatregelen duurzame energie

Het MER schat de verwachte energiebehoefte in.²⁶ Om daaraan te voldoen bevinden zich in het gebied diverse mogelijkheden voor de opwekking en opslag van schone energie. Denk bij opwekking aan ruimte voor zonnepanelen en een windturbine en aan aquathermie, warmte en koude uit oppervlaktewater, waterleidingen, of het riool. Voor de opslag van warmte en koude heeft zich intussen een reeks WKO's ontwikkeld onder het USP. Die, en de gestage groei van zonnepanelen, zijn een toonbeeld van de modulaire ontwikkeling van systemen voor het opwekken en opslaan van energie. Gevolg daarvan is systeemintegratie: integratie tussen alle aanwezige systemen die energie kunnen opwekken en opslaan. Dat betekent dat gebouwen overschotten aan warmte en koude kunnen leveren en opslaan, en mogelijkheden geven voor het bevestigen van zonnepanelen. De Commissie beveelt aan om dit proces van systeemintegratie in de toekomst voort te zetten.

Het voortzetten van systeemintegratie betekent ook dat er een juiste mix moet zijn tussen vormen van opwekking en opslag van elektriciteit en warm water. Om voor de hele gebiedsontwikkeling een gunstige mix te bereiken, zijn gebouwen nodig die zo min mogelijk energie gebruiken.²⁷ Opwek en gebruik van energie zijn dan in verhouding. Hoofdstuk 10 van de omgevingsvisie en het MER noemen BREEAM-Excellent als standaard voor de beoordeling van de energieprestatie van gebouwen.²⁸ Elf universiteitsgebouwen in het USP zijn getoetst op hun prestatie en gecertificeerd door middel van BREEAM-NL In-Use.²⁹ Het MER benoemt die toetsing niet en ook niet welke maatregelen nodig zijn om het niveau van BREEAM-Excellent te behalen. Denk aan toepassing van bouwmaterialen in gevel en kern die helpen om warmte en koude vast te houden, of juist af te weren. Denk ook aan de installaties in het gebouw om te verwarmen en koelen, aan ventilatie en inval van daglicht. De Commissie neemt aan dat uit de toetsing aan BREEAM-NL In-Use maatregelen zijn gevolgd. Zij beveelt aan om daarbij aan te sluiten bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie. Overigens is met ingang van 1

²⁵ Hieronder vallen de stikstofeffecten van bouw- of sloopwerkzaamheden aan een bouwwerk en de stikstofeffecten van het aanleggen, veranderen of verwijderen van een werk, met inbegrip van de daarmee samenhangende vervoersbewegingen.

²⁶ Zie pagina 158-159 van het MER.

²⁷ Dit wordt ook benoemd in enkele zienswijzen.

²⁸ Zie pagina 160 van het MER.

²⁹ Zie <https://www.uu.nl/en/news/breeam-nl-building-certification-helps-utrecht-university-build-a-sustainable-real-estate-portfolio>.

januari 2023 een energielabel C verplicht voor kantoren, dus de ambitie in het USP moet erop toegesneden zijn dat kantoren vanaf dat moment daaraan voldoen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het voornemen op 13 juli 2021 besproken met bevoegd gezag en initiatiefnemer. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Ruwan Aluvihare BA. MDip LA

dr. Jurgen van der Heijden

ing. Ben Peters

mr. Roel Sillevius Smitt (secretaris)

ir. Kees Slingerland (voorzitter)

dr. Fred Woudenberg

ing. Eddy Wymenga

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Omgevingsvisie Utrecht Science Park.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D11.2, de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra of parkeerterreinen. Daarom is een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Gemeenteraad van de gemeente Utrecht.

Initiatiefnemer besluit

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 30 augustus 2021 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3585](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

